

Gäller för: Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Innehållsansvar: Anna Hofling Johansson, (annjo541), Jurist
Granskad av: Eva-Marie Ekman, (evmek1), Kanslichef
Godkänd av: Boubou Hallberg, (bouha1), Sjukhusdirektör

Giltig från: 2025-01-28

Giltig till: 2027-01-17

Identifiering av patient

Revideringar i denna version

Generell uppdatering av rutin. Omarbetning av struktur och rubriker. Ändring avseende information i kallelser utifrån beslutad regional standardmall. Tillägg bland annat kring digitala ID-handlingar, e-legitimation, barn som vårdas utanför sjukhuset samt i avsnittet Vid misstanke om stulna, falska eller lånade ID-handlingar. Borttagande av text som finns i andra styrande dokument.

Syfte

Skapa en enhetlig rutin inom Sahlgrenska universitetssjukhuset för en säker identifiering av patienter.

Bakgrund

Utifrån ett patientsäkerhets- och patientintegritetsperspektiv är det viktigt att fastställa varje patients identitet för att kunna garantera trygghet och säkerhet i alla kontakter med en vårdgivare. Patients identitet måste vara fastställd under hela sjukhusvistelsen vid både sluten- och öppenvård.

Ansvar

Verksamhetschefen ansvarar för att rutinen är känd och följs. Varje medarbetare ansvarar för att följa den gällande versionen av rutinen.

Arbetsbeskrivning

Identitetskontroll

Den som utför en medicinsk åtgärd är skyldig att varje gång försäkra sig om patientens identitet. En patient får inte nekas nödvändig vård på grund av att identiteten inte är säkerställd.

Personer som söker vård vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset ska vid öppenvårdsbesök och inskrivning kunna uppvisa godkänd och giltig identitetshandling (ID-handling). En godkänd ID-handling innehåller bland annat fotografi, namnunderskrift, personnummer, fullständigt namn och giltighetstid. Sjukhuset följer Skatteverkets förteckning över godkända ID-handlingar, se länk under Relaterad information. Exempel på godkända ID-handlingar är identitetskort utfärdat av Skatteverket, vanligt svenskt pass, svenskt internationellt id-kort och svenskt körkort. Digitala ID-handlingar godtas inte.

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Patient kan också styrka sin identitet genom att medföljande uppvisar legitimation och bekräftar patientens identitet. Medföljandes personnummer skrivs in under "ID styrkt" där även patientens senast kända adress eller andra kontaktuppgifter ska anges.

Om patienten inte kan styrka sin identitet med godkänd och giltig ID-handling eller genom medföljande, kan identiteten i undantagsfall fastställas utifrån andra uppvisade handlingar och övrig information som finns om patienten. Vid osäkerhet om patientens identitet ska reservnummer användas, se nedan Okänd/oidentifierad patient.

OBS! Självincheckning är ingen identitetskontroll. Patient som registrerar sig via självincheckning ska identifiera sig med godkänd ID-handling vid besöket.

I kontakt med sjukhuset via digitala kanaler, exempelvis 1177 eller digitala vårdmöte, kan det efterfrågas att patienter identifierar sig med e-legitimation i samband med att patienten loggar in i det digitala systemet. E-legitimation ersätter inte den identitetskontroll med godkända icke-digitala ID-handlingar, enligt vad som anges ovan, vid digitala vårdmöten.

Genomförd identitetskontroll ska alltid dokumenteras, i patientjournal eller i patientadministrativt system, vare sig patienten har legitimerat sig eller inte. Kan patient inte legitimera sig ska det framgå i journalen om identiteten är styrkt på annat sätt än genom giltig ID-handling eller om man är osäker på identiteten.

Kravet på legitimation ingår inte som fast text i regional standardmall för kallelser. Kravet bör om möjligt framgå av kallelsen genom att verksamheten har det som automatisk text som följer med kallelsen eller skriver in det manuellt.

Barn

Om barnet har en egen ID-handling kan den användas. Annars ska identitetskontroll ske genom att den vuxne som fört barnet till vårdinrättningen legitimerar sig och uppger barnets identitet. Om den vuxne inte är barnets vårdnadshavare ska den vuxne kunna visa att hen har vårdnadshavarens uppdrag att ansvara för barnet. Denna information ska även framgå i Melior och i ID-rutan i ELVIS - styrkt av.

I akuta situationer måste barnet få vård även utan vårdnadshavarens medgivande.

Vid vård som ges utanför sjukhuset kontrolleras barnets identitet genom egen ID-handling eller genom att närvarande vuxen legitimerar sig och uppger barnet identitet. Är närvarande vuxen inte barnets vårdshavare (exempelvis skolpersonal), ska den vuxne kunna visa att hen har vårdnadshavarens uppdrag att ansvara för barnet.

Okänd/oidentifierad patient

Om patienten inte kan eller vill styrka sin identitet ska det, om patienten inte är känd på annat sätt, registreras i ELVIS och antecknas i journalen att patienten vid vårdtillfället inte visat legitimation. Ett tillfälligt K-, M- eller X-nummer tilldelas från ELVIS. Om det inte är en akut situation, och det bedöms som en större patientsäkerhetsrisk att ge vård utan kunskap om patientens rätta identitet och därmed journalhistorik än att inte ge vård, kan patienten nekas vård. Detta ska alltid föregås av en medicinsk bedömning och antecknas i den tillfälliga journal som ska upprättas även i sådana situationer.

Rättning av personnummer i sjukhusgemensamma system

Den digitala blanketten "RAPS-formuläret" ska fyllas i så snart som möjligt av den personal som fått kännedom om en patients rätta identitet eller om fler reservnummer har upptäckts på samma patient. Rutin - [Rättning av patient-ID SU](#).

Den manuella rutinen används endast om RAPS (Regional Applikation Person-ID Sammanslagning) är otillgängligt mer än ett dygn.

Manuell rutin - [Manuella rutiner - Sahlgrenska Universitetssjukhuset](#)

Samordningsnummer

Ett samordningsnummer är inte ett reservnummer utan ett nummer som generas av Skatteverket för personer som vistats tillfällig i Sverige under 6 månader till högst ett år. Numren består av födelsedatum + 60 dagar samt 4 kontrollsiffror. Det är endast Skatteverket som kan ändra ett samordningsnummer. Om en patient har ett samordningsnummer är det detta som ska anges i journalen och inte ett tillskapat K-, M- eller X-nummer från ELVIS.

Identitetsband

Öppenvård

Patienter ska i anslutning till ankomstregistrering visa giltig ID-handling, men behöver inte förses med ett identitetsband (ID-band). Undantag ska dock göras i samband med en större undersökning, exempelvis bild- eller funktionsundersökningar utanför mottagning, eller behandling under narkos. Vidare ska patienter som besöker någon av sjukhusets akutmottagningar och behöver slutenvård förses med ID-band redan på akutmottagningen enligt samma rutin för slutenvård.

Slutenvård

Patienter ska i anslutning till inskrivning uppvisa giltig ID-handling och få ett identitetsband (ID-band) i plast. ID-bandet fästs runt hand- eller fotled så att texten är fullt synlig. Bandet ska sitta stadigt utan att orsaka obehag eller riskera att lossna. Patienten ska själv - om möjligt - kontrollera att uppgifterna på ID-bandet är riktiga.

Obligatorisk information på ID-bandet är namn och personnummer. Skriften på remsan måste vara läsbar och av sådan kvalitet att den inte utplånas av fukt. Vid behov byts ID-band så att uppgifterna alltid är läsbara.

ID-band används för att kontrollera en patients identitet under hela vårdtiden. Se Vårdhandbokens text om ID-band, [ID-band - Vårdhandboken](#).

Patient vars identitet inte kan fastställas ska tillfälligt förses med ett K-, M- eller X-nummer från ELVIS som ersätter personnummer på ID-bandet. För att markera att identifiering är provisorisk ska ID-band med avvikande färg användas. När patientens identitet har fastställts ska det tillfälliga ID-bandet kompletteras med ett nytt ID-band med de riktiga personuppgifterna samt att patientens handlingar kompletteras med de riktiga personuppgifterna. Låt ID-bandet med **reservnummer sitta kvar** tills patienten skrivits ut från vårdavdelningen eller i vart fall tills väsentliga provsvar har kommit in.

Avlägsnande av ID-band

ID-bandet får inte avlägsnas under sjukhusvistelsen annat än av medicinska orsaker, t.ex. överkänslighet mot materialet. Den som avlägsnar ett ID-band är ansvarig för att sätta på ett nytt och dokumentera åtgärden i patientens journal. ID-bandet ska tas av när patienten skrivs ut.

Avliden patient

ID-bandet får inte avlägsnas från kroppen efter avliden utan ska medfölja till bårhus eller liknande. Avlidens namn och personnummer bör anges på ID-band. Avliden vars identitet inte kan fastställas ska tillfälligt förses med ett K-, M- eller X-nummer från ELVIS och ersätter personnummer på ID-bandet. När den avlidne saknar ID-band och inte är känd av läkaren kan den avlidne identifieras t.ex. av person som är känd eller som kan legitimera sig. Kan den avlidnes identitet inte fastställas av läkaren ska polisanmälan göras.

Identitetskontroll m.m. i vissa situationer

Mor och nyfött barn

Det nyfödda barnets identitet ska säkerställas genom att mor och barn förses med ett i förväg numrerat identitetsband. Identitetsbandet sätts helst på innan navelsträngen klipps av eller så snart det är möjligt. Även dödfödda barn ska förses med ID-band. Nyfött barn som läggs in på vårdavdelning tillfälligt förses med K-, M-, eller X-nummer från ELVIS om inte de sista fyra siffrorna kan generas från Skatteverket, se Okänd/oidentifierad patient.

Elektronisk Födelseanmälan (eFa) ska skickas till Skatteverket direkt efter förlossning. Det nyfödda barnets fullständiga personnummer skickas i retur. Detta minimerar användandet av reservnummer vilket ökar den medicinska säkerheten.

Rutin - [Elektronisk födelseanmälan](#)

Personer med skyddade personuppgifter

Samma krav på identitetskontroll gäller för patienter som har skyddade personuppgifter. Se vidare sjukhusövergripande rutin, [Skyddade personuppgifter](#)

Person med heltäckande klädsel

I vissa situationer kan kulturell eller religiös tillhörighet försvåra identitetskontroll t.ex. om en kvinna bär heltäckande kläder. Bemötande i vården ska ske med utgångspunkt från hälso- och sjukvårdslagen, vilket innebär att varje unik individs behov och önskemål bör beaktas så långt det är möjligt. Be därför aktuell person att ta av sig tillräckligt för en säker identifiering, och om det går ska detta göras avskilt t.ex. bakom en skärm eller i ett enskilt rum, och inför kvinnlig personal. Undantag från att säkerställa rätt identitet vid heltäckande klädsel får inte förekomma.

Vid blodtransfusion

Vid provtagning ska blodmottagrens fullständiga identitetsuppgifter styrkas genom kontroll mot ID-handling eller ID-band. Om en sådan kontroll inte kan göras och blodmottagarens muntliga uppgivna identitetsuppgifter bedöms som tillförlitliga får dessa användas. Om blodmottagaren är ett barn som saknar ID-handling eller ID-band ska vårdnadshavaren styrka identiteten.

Om blodmottagarens identitetsuppgifter är ofullständiga, osäkra eller saknas ska ett av vårdgivaren fastställt system för tillfällig identifiering användas. Om mottagaren har skyddade personuppgifter (genom beslut av Skatteverket) ska muntliga uppgivna identitetsuppgifter som bedöms som tillförlitliga användas.

Om en blodmottagares tillstånd inte medger att föreskrivna säkerhets- och kontrollåtgärder till alla delar vidtas, får den läkare som har ansvaret för hälso- och sjukvården av blodmottagaren besluta om inskränkningar av åtgärderna. Beslutet ska dokumenteras och inskränkningarna rapporteras till blodcentralen.

Om fullständiga identitetsuppgifter saknas, ska ett av vårdgivaren fastställt system för tillfällig identifiering användas.

Vid mottagande av blod ersätter inte korrekt identitet de kontroller rörande säkerställande av kompatibilitet som framkommer av det som föreskrivs vid blodtransfusion.

Provtagning för HIV

En person har rätt att vara anonym i vården vid provtagning för HIV. Förutsättningen är att hen har begärt anonymitet. Rättigheten är alltså inte generell vid sådan provtagning. Vid ett positivt svar ska uppgifter om patienten föras in i patientjournalen under fullständigt personnummer och namn.

Asylsökande och papperslösa

Regionernas skyldighet att ge vård till asylsökande och personer som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd framgår av särskilda regler, se vidare rutin [Gömda och papperslösa - Hälso-och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd](#) och Vårdgivarewebben, [Asylsökande och personer utan tillstånd - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](#).

Om patientens identitet inte går att fastställa tilldelas reservnummer i ELVIS.

Vid en katastrof

Registrering sker om möjligt enligt normala rutiner i ELVIS. I en katastrofsituation finns förberedda numrerade kuvert på respektive akutmottagning. Patienter förses med ett nummer och provisorisk identitet i form av ett rött ID-band. Detta nummer är identiskt med numret på akutjournalen och följer patienten under hela vårdtiden. När patientens identitet är fastställd får han/hon ett kompletterande vitt ID-band. Polisen använder blå ID-band, de får endast avlägsnas av polisen.

Vid misstanke om stulna, falska eller lånade ID-handlingar

Det förekommer att personer använder sig av falska, lånade eller stulna ID-handlingar när de söker hälso- och sjukvård. Det medför att en patientjournal eller annat vårddokumentationssystem kan komma att innehålla medicinsk information om fel patient eller att väsentliga uppgifter kan komma att saknas om patienten. Det finns i sådana fall risk för att en patient får fel vård och behandling. Medicinska och andra komplikationer kan uppkomma både för patienten och den person som hen uppger sig vara. Andra följder är att vårdfaktura skickas till fel person och att journalanteckningar görs i fel patientjournal. Detta leder till administrativt merarbete både för den drabbade och för sjukhuset. Ingen kan dock nekas akut vård på grund av att personen saknar legitimation eller att vårdgivaren av någon anledning misstänker att identitetsuppgifterna är falska.

Vid misstanke om att någon använder stulna, falska eller lånade ID-handlingar kontrollera om möjligt uppgifterna i folkbokföringsregistret Västfolket och/eller hos Skatteverket. Vid behov av stöd i bedömningen, lyft frågan i linjen.

När det står klart att en ID-handling är stulen, falsk eller lånad ska ett tillfälligt K-, M- eller X-nummer tilldelas patienten från ELVIS. Anteckna i ELVIS och i journalen att patienten vid vårdtillfället inte visat legitimation. Informera alltid ansvarig chef eller annan utsedd ansvarig i verksamheten. Händelsen ska även registreras som en avvikelse i MedControl PRO, se rutin [Avvikelsehantering i MedControl PRO](#). Om journalföring skett i fel patientjournal kan det utgöra en personuppgiftsincident. Händelsen kan behöva utredas av förvaltningens dataskyddskontakter enligt gällande instruktion för personuppgiftsincidenter. Dataskyddskontakten ska informeras snarast då krav på skyndsam rapportering av personuppgiftsincidenter föreligger.

Om det kan konstateras att uppgifter om en patient felaktigt införts i en annan patients journal, ska sjukhuset flytta uppgifterna till den rätta journalen, se ovan "Rättning av personnummer i sjukhusgemensamma system", samt rutin [Borttag rättelse och särslagning av felaktigt registrerade personnummer patient ID](#).

Om någon använder en annan persons ID-handling olovligen, kan det vara brottsligt. Den person som är utsatt för brottet kan göra polisanmälan. Vårdpersonal ska inte själva kontakta polis, eftersom olovlig identitetsanvändning inte är ett brott som ger rätt att bryta hälso- och sjukvårdssekretessen. Däremot kan det beteendet i kombination med att t.ex. försöka få narkotikaklassade läkemedel utskrivna i annans namn vara ett brott som ger möjlighet till kontakt med polis. Detta är en bedömning som måste göras i varje enskilt fall och efter kontakt med ansvarig chef, sjukhusjurist eller Tjänsteman i beredskap (TiB) (nås via SU:s växel).

Uppföljning och utvärdering

Verksamhetschefen har det övergripande ansvaret för att rutinen följs upp och utvärderas. Vårdenhetschef har ansvar för att rutinen följs upp och utvärderas på respektive enhet en gång om året. Avvikelser från rutin hanteras i MedControl PRO.

Relaterad information

[Översikt - Vårdhandboken](#)

[Identitetskort](#) | [Rättslig vägledning](#) | [Skatteverket](#)

HSLF-FS 2016:40 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården, 3 kap. 3 § och 3 kap. 4 § 1.

Patientdatalag (2008:355), 3 kap. 6 §.

HSLF-FS 2015:15 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vissa åtgärder i hälso- och sjukvården vid dödsfall.

SOSFS 2009:29 Socialstyrelsens föreskrifter om transfusion av blodkomponenter, 4 kap. 4 och 9 §§.

SFS 2008:363 Förordning om provtagning för hivinfektion.

Granskare/arbetsgrupp

Magnus Brink, chefläkare
Thomas Brezicka, chefläkare
Johan Erhardsson, systemförvaltare, ELVIS
Maria Magnusson, systemförvaltare, Melior
Eva-Marie Ekman, kanslichef

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Innehållsansvar: Anna Hofling Johansson, (annjo541), Jurist

Granskad av: Eva-Marie Ekman, (evmek1), Kanslichef

Godkänd av: Boubou Hallberg, (bouha1), Sjukhusdirektör

Dokument-ID: SU9771-677637494-320

Version: 18.0

Giltig från: 2025-01-28

Giltig till: 2027-01-17